

7-2-'24

Aan het Ministerie van Defensie
Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en Duurzaamheid (o.v.v. NPRD)
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Betreft: zienswijze op Notitie Reikwijdte en Detailniveau NPRD

L.S.,

In deze zienswijze reageren wij op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), die op 15 december 2023 ter inzage werd gelegd:

1. Algemene noties inzake de opzet van de NRD / planMER

Onderbouwing ruimtebehoefte

De NRD schenkt ruim aandacht aan de gewijzigde geopolitieke verhoudingen in de wereld en de consequenties die daaruit voortkomen voor de opgaven van Defensie. Dat leidt tot een noodzaak voor grotere investeringen en een groter ruimtebeslag voor ondermeer stationering, opslag en oefenen.

Dat sprake is van een gewijzigde veiligheidssituatie wordt niet bestreden. De ruimtelijke claims, zoals geschetst in de NRD, zijn echter in belangrijke mate het gevolg van keuzes die in het verleden zijn gemaakt. Defensie kan wellicht, gelet op de beschikbare ruimte in het dichtst bevolkte land van Europa, in bondgenootschappelijk verband (NAVO) ook andere keuzes maken, die een minder groot beslag op de fysieke leefomgeving in de Peelregio leggen.

Voor onze stichting betreft dit vooral de taken van de luchtmacht (jachtvliegtuigen en helicopters).

Ruimtelijke concentratie en alternatieven

De taken van de Luchtmacht zijn in hoge mate regionaal geconcentreerd. Afgezien van Leeuwarden en Deelen, zijn nagenoeg alle bestaande vliegterreinen geconcentreerd in Noord-Brabant en Limburg.

Doordat Defensie bij het in kaart brengen van ruimtelijke claims in het NRD uitsluitend opties benoemt die betrekking hebben op bestaande militaire vliegterreinen, leidt dit tot een regionale concentratie en een onevenwichtige verdeling over het land.

Zowel de betrokken provincies als 13 gemeenten in Noord-Brabant en Limburg hebben eerder al aangegeven dat plannen tot re-activering van vliegbasis De Peel en de uitbreiding van de laagvlieggebieden een onevenredig grote druk op de (Peel)regio legt.

Defensie zoekt ruimte voor extra 2300 sorties op jaarbasis.

Buiten de mogelijkheden die bestaande MOB's (Volkel, Leeuwarden) bieden, is het onwaarschijnlijk dat een dergelijke capaciteit op één enkele locatie gevonden kan worden.

Het is dan ook wenselijk dat Defensie met meerdere locaties voor stationering van jachtvliegtuigen komt. Ons inziens dienen daarbij ook alternatieven buiten de bestaande militaire terreinen beschouwd te worden.

Beoordelingskader en toetsingsprocedure

In Europees verband geldt voor de te onderzoeken (milieu-)effecten de SMB-richtlijn met thema's.

Bij het beoordelen van de referentiesituatie (toekomst = 2040) wordt dat door Defensie echter verkort tot de concrete uitvoeringspraktijk. Dat wil zeggen dat zicht moet zijn op de ruimtelijke ingrepen (NRD, p. 56). Dat houdt in dat bijv. van natuurherstel, transitie landelijk gebied en klimaatopgave (plus de cumulatie van effecten daarvan) de opgaven niet meegenomen worden.

Wij zijn van mening dat die wel in beeld gebracht dienen te worden.

Trechtering / Voorkeursalternatief

Het NRD wekt de suggestie dat in de planMER één voorkeursalternatief per behoefte wordt bepaald en dat dit wordt samengebracht in één samengesteld overzicht, dat vervolgens in het ontwerp NPRD wordt opgenomen (par. 5.2.5).

Het maken van een integrale afweging van alle belangen (tussen de verschillende programma's en de veelheid van opgaven) is echter niet aan Defensie, maar aan het kabinet.

Om die reden vragen wij om de alternatieven voor de verschillende behoeften, inclusief de consequenties daarvan, inzichtelijk te maken binnen het ontwerp-NPRD.

Daarbij is het zaak dat de gehanteerde criteria voor beoordeling en weging, expliciet en transparant worden gemaakt.

Het mag niet zo zijn dat de effecten van maatregelen op Natura2000-gebieden pas onderzocht worden bij de voorgestelde voorkeursalternatieven!

Beperkingengebied militaire luchthavens

Defensie heeft rond militaire vliegterreinen beperkingengebieden laten vastleggen in ruimtelijke plannen (o.a. bestemmingsplannen). Defensie geeft aan dat ze dit te beperkt vindt.

In de NRD (bijlage 2) is opgenomen dat Defensie binnen een straal van 15 km rond militaire vliegterreinen juridische zeggenschap wil hebben op ruimtelijke claims van derden, alsmede op de milieuruimte die dat met zich meebrengt.

Met een dergelijk vetorecht worden grote gebieden ruimtelijk en qua milieubeslag gegijzeld door Defensie en zou bijvoorbeeld de natuurontwikkeling voor de Peelnatuur belemmerd kunnen worden.

2. Natuur- en milieueffecten

Er is geen stikstofreferentie voor basis De Peel

Defensie heeft door het bureau HaskoningDHV een onderzoek laten doen naar de emissie en depositie van stikstof, zowel in een bestaande situatie, als in de beoogde doelsituatie waarbij F-35 jachtvliegtuigen op basis De Peel worden gestationeerd.

Voor de referentie is Haskoning uitgegaan van een jaarstationering van een squadron F-16's.

De Peel heeft echter in het SMT-2 (2001) een aanwijzing als reservebasis gekregen, die slechts in bijzondere gevallen kan worden gebruikt. Een reservebasis in vreedstijd vervult een dergelijke functie in de regel kortstondig (enkele weken tot 3 maanden). Het komt dus niet overeen met de stationering van een squadron F-16's op jaarbasis.

De basis is sinds maart 1993 gedeactiveerd. Teneinde de aanwijzing als reservebasis (SMT-2) te kunnen gebruiken is conform de Wet Luchtvaart een luchthavenbesluit nodig, waarin de aanwijzing en de bijpassende geluidszonering worden geregeld.

Sinds 1993 mag vanaf De Peel helemaal niet meer met vastvleugelige vliegtuigen gevlogen worden.

Het hanteren van een stikstofreferentie, zoals door Haskoning gedaan is, is daarom niet terecht. Er is geen stikstofreferentie meer voor basis De Peel.

Er is ook geen geluidsruijnte voor basis De Peel

Wij wijzen er op dat er voor de basis De Peel ook geen geluidszone is vastgesteld. De 'indicatieve' geluidscoutour dateert uit 1978. Deze gaat uit van een operationele belegging (jaarstationering) van een squadron F-16 jachtvliegtuigen. Op dat moment, alsmede de voorafgaande jaren '70 en daarna, heeft De Peel echter geen aanwijzing voor een operationele squadron jachtvliegtuigen gehad. De indicatieve geluidsruijnte is dus niet in overeenstemming met de aanwijzing, noch met het feitelijk gebruik tot 1993. De Raad van State heeft uitgesproken dat een geluidszonering overeen dient te komen met de aanwijzing, maar ook dient te corresponderen met het feitelijk gebruik. Dat is bij De Peel dus niet het geval.

Bovendien stelde de Raad van State dat een 'indicatieve' geluidscoutour slechts een informatieve waarde heeft.

Zie: Raad van State, 200800689/1/R1, 5 aug. 2009. Zie ABRvS, 25-01-2000, nr. E01980230, nr. E01980231.

Verdroging

Op de basis De Peel vindt een onderbemaling plaats, met een gemaal met een capaciteit van 600.000 m3 per jaar. De start/landings-baan is gedraineerd. Aan de zuidkant van de basis wordt het water van de basis met een gemaal in een sloot van waterschap Aa en Maas gepompt. De Bult (onderdeel van Natura 2000-gebied Deurnsche Peel/Mariapeel) ligt ten zuiden daarvan en is hoger gelegen dan de basis. Hoe lager de waterstand op de basis kunstmatig wordt ingesteld, des te meer water er vanuit De Bult ondergronds naar de basis wegstroomt. De onderbemaling op de basis is dus nadelig voor de Peel. Voor deze onderbemaling is er geen referentie i.h.k.v. Natura 2000, omdat er destijds bij het waterschap geen toestemming voor is aangevraagd (er is geen lozingsvergunning voor). In de notitie reikwijdte en detailniveau / MER dient daarom onderzocht te worden wat het nadeel van de onderbemaling is voor het nabij gelegen natuurgebied De Bult. Ook dient onderzocht te worden of de plannen die Defensie voor de vliegbasis heeft nog meer/andere hydrologische consequenties voor De Bult zullen hebben (bijv. de onverharde baan voor de transportvliegtuigen).

Laagvliegen

Laagvliegen boven het natuurgebied de Peel is zeer nadelig voor de rust voor de fauna, met name voor de (Europees) beschermde vogels in dit gebied.

Het effect van de Defensieplannen hierop dient daarom in de NRD/MER goed meegewogen te worden.

Hoogachtend,

namens (en gemachtigd door) stg. Werkgroep Behoud de Peel,

W.M.M. van Opbergen
Lavendelheide 27
5754 EA Deurne